Rola lekarza pediatry w kształtowaniu świadomości rodziców dotyczącej szczepień

dr n. med. Hanna Czajka

Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. św. Ludwika w Krakowie

Wydział Medyczny Uniwersytetu Rzeszowskiego

Kontrowersje wokół szczepień

Obiektywna wartość szczepień

- w krajach rozwiniętych **niewielka liczba ludzi umiera z powodu chorób zakaźnych**

- czy nadal trzeba w tych krajach stosować **szczepienia na masową skalę?**
  - *dyskutują niefachowcy*
  - *brak zaufania do publikacji naukowych*
  - *światowy spisek firm farmaceutycznych?*
  - *rządy ukrywają prawdziwe dane o szkodliwości szczepionek*

„Szczepienia nigdy nie przestaną łączyć się z kontrowersjami i ryzykiem”

(Arthur Allen)

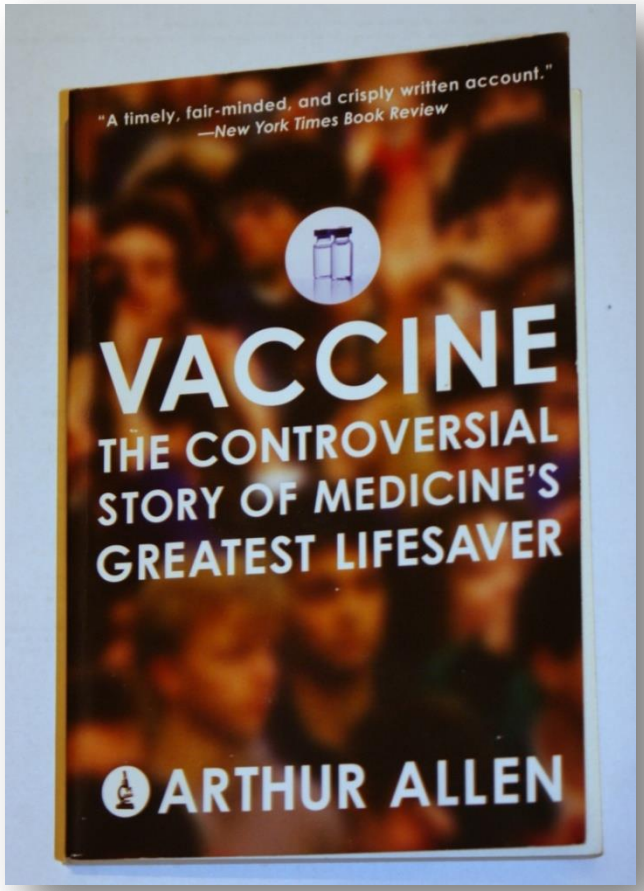

- 1998 - licencja szczepionki przeciwko rotawirusom
- **przypadki wgłobień u niemowląt, związane ze szczepieniem**
- 6 lat prac i badań klinicznych nad innymi szczepionkami przeciwko rotawirusom, nie zwiększającymi ryzyka wgłobień
- **w ciągu 6 lat na świecie zmarło 2 mln dzieci, z powodu zakażeń wirusem rota**

Stanley Plotkin Lancet – April 2007 vol.369

Najważniejszym lekiem
w medycynie jest sam lekarz …

/prof.dr.hab.med. Antoni Kępiński/

Kiedy rodzice i mały pacjent wchodzą do gabinetu…

znowu oni …

Kiedy rodzice i mały pacjent wchodzą do gabinetu…

- wszystkie wątpliwości rodziców dotyczące szczepień wynikają z ich **troski o dziecko** i nie świadczą o ich złej woli
- pragnąc rozwiązać problem należy dążyć do wyjaśnienia źródeł obaw opiekunów dziecka
- niezbędne jest **pozytywne nastawienie lekarza** do rodziców

Dlaczego problem braku zgody na interwencję postawy pozostanie zawsze aktualny ?

Możliwe postawy rodziców

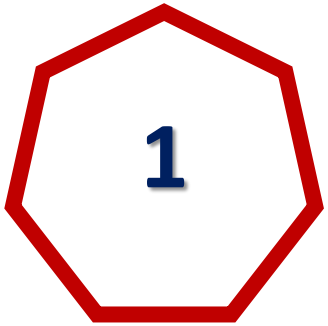

nie wie czego się boi …

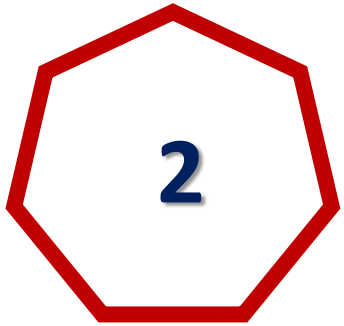

rodzic wyedukowany…

zwolennik teorii spiskowych…

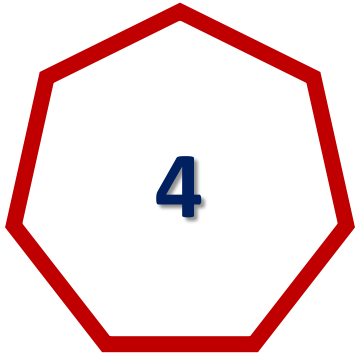

nieugięty przeciwnik szczepień…

Rozmowa z rodzicami

zatroskanymi, **poszukującymi porady i informacji**

zatroskanymi, **zdecydowanie nastawionymi przeciw szczepieniom**

Zadaniem lekarza jest ustalenie

<u>jakie są obawy rodziców,</u>

<u>co ich niepokoi</u> ???

Zrozumieć rodziców:

WYSŁUCHANIE RODZICÓW

ALE CZASEM …

DROGA DO POZNANIA
PRZYCZYN OBAW I PODJĘCIA
PRÓBY ICH WYJAŚNIENIA

DROGA DO NIKĄD

Rozwiązania

decyzja pozytywna, rodzice decydują się na szczepienie

rodzice akceptują tylko wybrane szczepienia

rodzice nie zgadzają się na szczepienie

poinformowanie o konsekwencjach decyzji i zapewnienie o stałej możliwości powrotu do rozmowy na temat szczepień podczas kolejnych wizyt w gabinecie….

Indywidualizacja programu szczepień w 1. roku życia dziecka

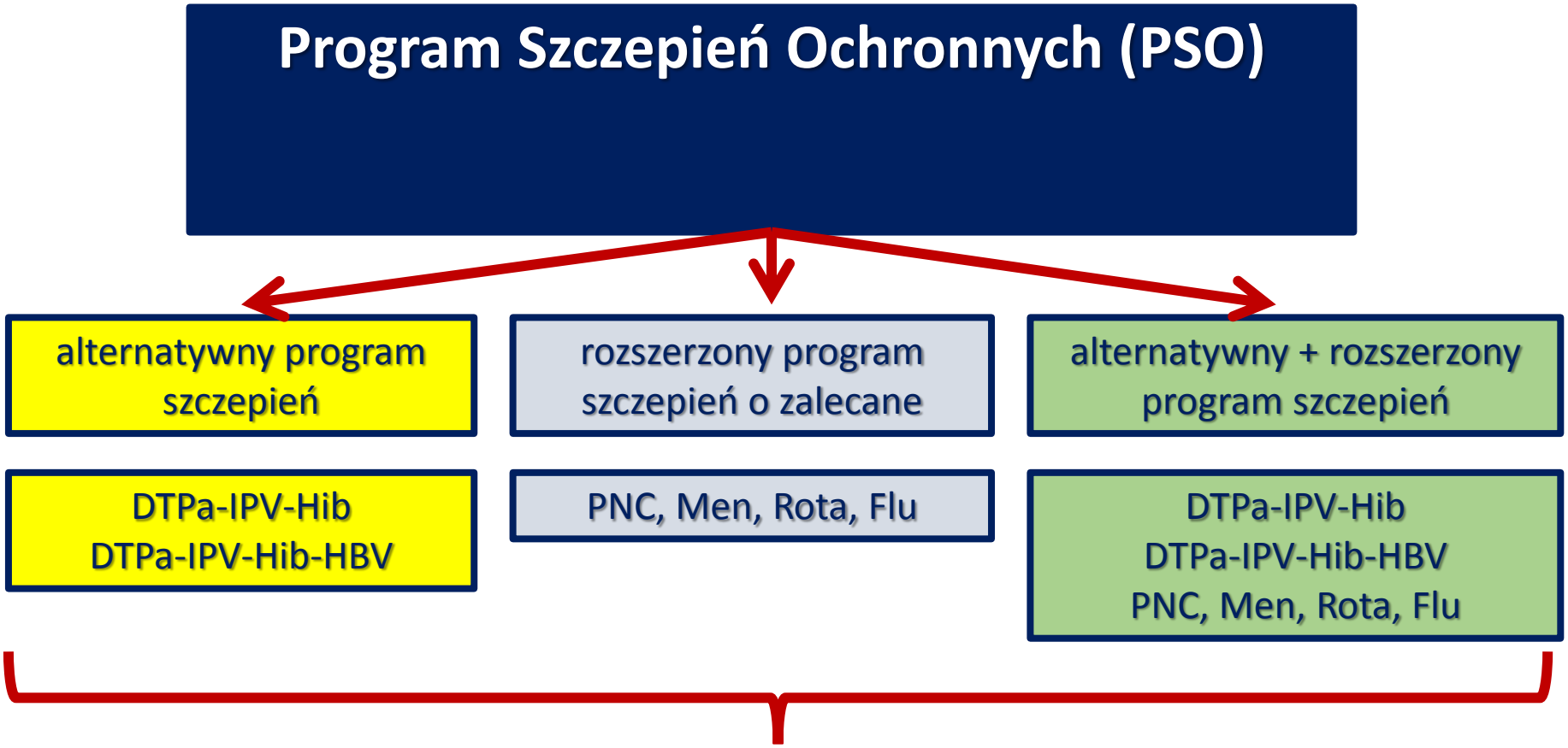

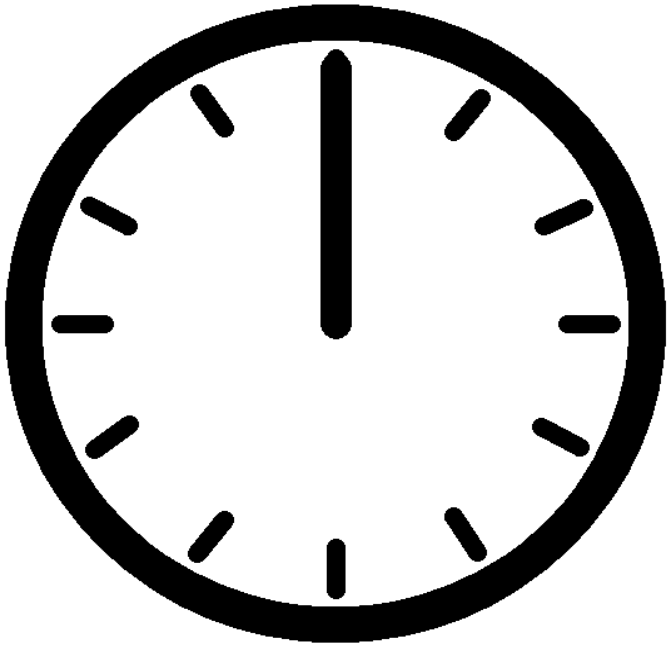

PROBLEM PODSTAWOWY:

czas poświęcony dla pacjenta….

W celu ustalenia sposobu realizacji i zakresu modyfikacji PSO konieczna są:

a) rzetelna informacja medyczna i rozmowa lekarza z rodzicami

b) dostosowanie zmian do indywidualnych potrzeb małego pacjenta z uwzględnieniem:

- **stanu zdrowia** (np. wada serca, perspektywa częstych hospitalizacji i zabiegów chirurgicznych, AZS – ryzyko zakażenia wirusem ospy wietrznej)
- **kondycji fizycznej** (np. niska masa urodzeniowa i słaby jej przyrost, brak masy mięśniowej)
- **warunków rodzinnych** (np. perspektywa częstych wyjazdów rodzinnych na obszary o większych lub nietypowych zagrożeniach epidemicznych)

Rozmowa z rodzicami

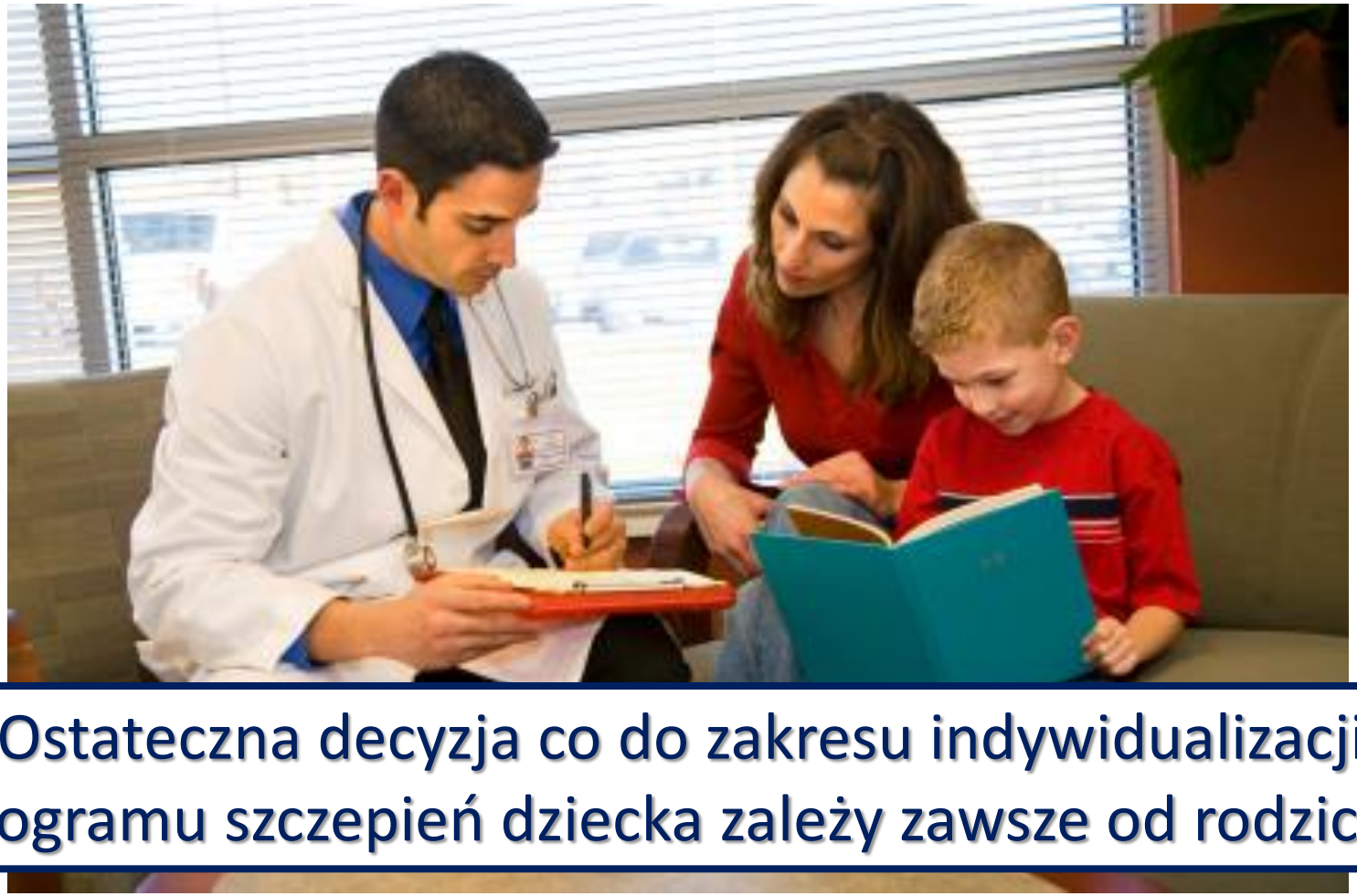

Ostateczna decyzja co do zakresu indywidualizacji programu szczepień dziecka zależy zawsze od rodziców

Jak lekarz może wpłynąć na zmianę decyzji przez rodziców odmawiających poddania swych dzieci szczepieniom obowiązkowym ?

Lekarz powinien uważnie wysłuchać rodziców swych pacjentów, poznać ich wątpliwości i obawy, które mogą mieć wpływ na podejmowane przez nich decyzje oraz odpowiedzieć na najczęściej zadawane pytania …

Diekema D.S. and Committee on Bioethics American Academy of Pediatrics – Responding to Parenatal Refusals of Immunization of Children – Pediatrics.vol.115 no.5 May 2005 s.1428-31

Odsetek rodziców uchylających się od szczepień obowiązkowych w Polsce

(wg danych GIS za I półrocze 2007)

lp	WSSE	%
1	Białystok	0,006
2	Bydgoszcz	0,01
3	Gdańsk	0,003
4	Gorzów Wlkp.	0,02
5	Katowice	1,56
6	Kraków	0,09
7	Lublin	0,01
8	Łódź	0,03
9	Opole	0,02
10	Poznań	2,0 */
11	Rzeszów	0,022
12	Szczecin	0,2
13	Warszawa	0,03
14	Wrocław	0,03

**/ odsetek dzieci trwale zwolnionych od szczepień obowiązkowych wg danych WSSE w Poznaniu, brak danych z województw: świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego*

Najczęstsze przyczyny uporczywego uchylania się od szczepień w Polsce, wskazywane w sprawozdaniach wojewódzkich inspektorów sanitarnych

(wg danych GIS z sierpnia 2007 roku)

- patologie i zaniedbania rodzinne
- odrębności kulturowe, religijne, etniczne (Romowie, wegetarianie itp.),
- trudności w dostępie do lekarza rodzinnego (w środowiskach wiejskich),
- brak środków finansowych na dojazd do lekarza,
- wpływ środowisk propagujących medycynę naturalną oraz homeopatię,
- wpływ ruchów antyszczepionkowych
- fakt uprzedniego wystąpienia NOP w rodzinie,
- negatywne opinie medialne na temat szczepień
- migracje (bez odnotowywania tego faktu u lekarza rodzinnego)

Czy zaniechanie realizacji szczepień stanowi zagrożenie dla zdrowia publicznego i interesu społecznego ?

1. Dziecko niezaszczepione wyłącznie wskutek decyzji rodziców, w razie kontaktu z chorobą zakaźną **stanowi potencjalne zagrożenie dla innych dzieci**.

2. Nawet w przypadku wyszczepienia całej populacji, niektóre dzieci mogą pozostać nieuodpornione pomimo szczepienia, stąd **pojawienie się w jego środowisku dziecka nieszczepionego zwiększa ryzyko zachorowania na chorobę zakaźną.**

3. Niektóre dzieci nie mogą być szczepione z uwagi na racjonalne przeciwwskazania zdrowotne – ich **kontakt ze zdrowym lecz nieszczepionym dzieckiem zwiększa ryzyko zachorowań**

4. Fakt niezaszczepienia dziecka powoduje w efekcie **wzrost społecznych kosztów leczenia i opieki nad dzieckiem**, w przypadku, gdy zapadnie ono na chorobę przeciwko której nie zostało zaszczepione wyłącznie na skutek decyzji jego rodziców

Dziękuję za uwagę